

Lviv, on the third – Ternopil, on the fourth – Odessa, on the fifth – Dnipropetrovsk. It should be noted that in Kiev publishing output is 1.1 times less than in the Kharkiv region.

The regions where the number of publications is the least is Lugansk region (part of which since 2014 is the occupied troops of the Russian Federation), Nikolaev, Kiev, Zhytomyr regions, here a year produce up to a hundred units of publishing books and periodicals.

The leader in publishing production during the period of existence of independent Ukraine was and remains Kiev, here annually produce about 20 thousand kinds of printed editions.

Also high rates observed in Kharkiv, Ternopil, Lviv and Volyn regions, while the lowest – in Kherson, Mykolayiv, Kirovohrad, Rivne, Zhytomyr, Vinnytsia regions.

The publication of books by publishing entities was analyzed by such indicators as the number of publications by name, the number of editions in circulation and the leading Ukrainian publishers in the list of Top-5, with a circulation of more than 100 thousand copies of printed products.

Absolute leader (for the whole period of research) is the subject of publishing activity – the Book Club «Family Leisure Club» by the number of publications by the names and by the number of editions in print runs.

The publication of books and brochures on thematic sections is considered. It is determined that the leader in the number of publications is political and socio-economic topics. 23 % of all editions of the country were devoted to these topics in 2016. This is a worldwide trend characteristic of Western European democratic countries.

Against the background of the increase in the variety of publications of this profile, the number of such publications has also increased significantly, which is conditioned by the demand for such literature, in particular, for periodical popular publications (magazines «Focus», «Correspondent», «Forbes», etc., as well as political analyst «Uriadovy courier»).

Keywords: publishing, publishing products, printed publications, regions of Ukraine.

Надійшла: 26.10.2017р.

УДК 911.3

Іван КОСТАЩУК

КОНФЕСІЙНИЙ ПРОСТІР ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ

На основі статистичних даних проведено суспільно-географічний аналіз релігійного простору Тернопільської області. Даний регіон вирізняється серед інших регіонів в Україні своєю моноетнічністю та стиєм двох історико-географічних країв – Галичини та Волині, що безумовно позначилося на формуванні релігійного простору. Простежено територіальні особливості конфесійного простору та проведено порівняльно-географічний аналіз у різних адміністративно-територіальних районах та історико-географічних краях. Простежено загальні риси географії релігійних конфліктів, які відбуваються в останні роки у зв'язку із переходом громад від УПЦ до УПЦ КП.

Ключові слова: релігійний простір, релігійна активність населення, моноетнічний регіон, Галичина, Волинь, індекс релігійної мозаїчності, конфесійний простір, православний підпростір, католицький підпростір, протестантський підпростір, іудейський підпростір, язичницький підпростір.

Постановка проблеми наукового дослідження. Тернопільська область – це унікальний регіон для суспільно-географічних досліджень в галузі соціальної географії, так як він є яскравим прикладом моноетнічного регіону де стикаються в його північній частині два історико-географічні краї – Галичина та Волинь. Релігійний простір, як одна із складових частин соціального простору, має досить чіткі територіальні відміни, що виникли в процесі його генезису через зміну різних державних утворень та відповідно суспільно-політичних укладів. Сьогодні релігійний простір Тернопільської області представлений практично усіма складовими – конфесійним простором, атеїстами, агностами та акірхами, які мають певні територіальні відміни. Саме дослідження таких диспропорцій дозволяє зробити висновки про основні чинники формування релігійного простору та простежити взаємозв'язок між

межею різних конфесійних підпросторів та історико-географічних країв.

Слід також відмітити, що релігійний простір відіграє важливу роль у протіканні багатьох суспільних процесів, а саме демографічних, захворюваності населення, злочинності, електоральних вподобань, освіти та інших. Тому його дослідження дає змогу більш глибоко зрозуміти роль релігії у житті сучасного суспільства. У Тернопільській області в останні роки (із 2014 року) спостерігається протистояння між двома конфесіями, а саме УПЦ та УПЦ КП, за культурні споруди, що також має географічне пояснення. Тому дослідження релігійного простору із позицій суспільної географії є досить актуальним та практичним завданням і відіграє важливу роль у розв'язанні цілої низки соціальних проблем.

Огляд попередніх результатів наукових досліджень. Дослідженнями релігійної сфери

Тернопільської області, а саме її конфесійної структури, займалися такі вчені як Ковальчук А. С., Мезенцев К.В., Павлов С.В., Любіцева О.О., Атаман Л.В., Барна І.М. та інші. Проте всі вони були присвячені загальному огляду релігійної сфери, як чинника розвитку суспільних процесів та трансформацій. В цих дослідженнях відтворено тільки загальні риси формування та сучасного стану конфесійного простору.

Мета, завдання та методи дослідження.

Метою нашого наукового дослідження конфесійного простору, як частини релігійного простору, було передбачено вивчення сучасного територіального розміщення основних конфесій регіону, аналіз відмін у конфесійному просторі двох історико-географічних країв – Галичини та Волині, а також простежити нерівномірність забезпечення населення релігійними громадами. Відповідно до мети перед нами було поставлено наступні завдання: 1) охарактеризувати структуру релігійного простору; 2) проаналізувати територіальні особливості поширення різних підпросторів конфесійного простору тернопільської області; 3) простежити відміни у конфесійному просторі історико-географічних країв – Галичини та Волині; 4) провести типізацію адміністративно-територіальних одиниць за рівнем забезпеченості населення релігійними громадами (релігійної активності населення).

Основними методами наукового дослідження було обрано статистичний та математичної обробки даних, картографічний, порівняльно-географічний, аналізу та синтезу та інші.

Виклад основного матеріалу. Релігійний простір Тернопільської області – це результат тривалого процесу історико-географічного формування та державотворення. Станом на початок 2017 року у Тернопільській області було зареєстровано 1811 громад які належали до 38 напрямів та течій. Як за кількістю зареєстрованих громад, так і за даними соціологічного опитування в області загалом переважає населення, що сповідує греко-католицьку віру і належить до Української греко-католицької церкви (УГКЦ).

Релігійний простір нами розглядається як частина соціального простору, який у своїй структурі поділяється на: конфесійний простір, атеїстів, агностів та акірхів. Конфесійний простір відображає розподіл окремих конфесій і поділяється на підпростори (православний, католицький, протестантський, іудейський, мусульманський, язичницький). Атеїсти – це населення яке вірить у те, що Бога та інших

Вищих сил не існує. Агности – це люди, які не визнають існування Бога та інших Вищих сил, і стверджують, що релігія створена тільки з метою формування морально-етичних норм у суспільстві. Акірхи – це люди, які вірять у Бога, але при цьому не відносять себе до жодної конфесії, напряду чи течії, вважаючи, що вони не потрібні суспільству.

В Тернопільській області найчисельнішим є католицький підпростір конфесійного простору, який представлений двома конфесіями – УГКЦ та римо-католицькою церквою (РКЦ) і в питомій вазі займає 48,8% (УГКЦ – 43,9 %, РКЦ – 4,9 %). Другим за чисельністю зареєстрованих релігійних громад є православний підпростір, який в питомій вазі склав 40,6% і представлений трьома конфесіями: Українською православною церквою – Київського патріархату (УПЦ КП; 16,8 %), Українською автокефальною православною церквою (УАПЦ; 13,4 %) та Українською православною церквою (УПЦ; 10,4 %). Третім за чисельністю громад є протестантський підпростір, який в питомій вазі займає 10,4 % і представлений більше ніж 30-ма конфесіями, напрямами та течіями. Найчисельнішими є такі конфесії: християни віри євангельської – п'ятидесятники (ХВЄП; 6,1 %), євангельські християни баптисти (ЄХБ; 0,7 %), свідки Єгови (СвЄ; 1,2 %), адвентисти сьомого дня (АСД; 0,7 %). На інші протестантські течії та напрями припадає 1,7 %. Слід відмітити, що в Тернопільській області практично відсутні іудейський (2 громади) та язичницький (1 громада) підпростори [1]. Структуру конфесійного простору Тернопільської області представлено на рис. 1.

Існують також помітні відміни у територіальній структурі конфесійного простору та його підпросторів. Так у трьох районах області, а саме Кременецькому, Шумському та Лановецькому практично відсутній католицький підпростір, який представлений тут 2-3 громадами УГКЦ та РКЦ. Натомість православний підпростір малочисельно представлений у Козівському (4 громади) та Монастириському (9 громад) районах. Протестантський підпростір є найчисельнішим у Кременецькому (23 громади), Лановецькому (22 громади) та Шумському (16 громад) районах [1]. (див. табл. 1).

Формування території України та Тернопільської області зокрема, призвело до того, що тут представлені два історико-географічні краї – Галичина та Волинь. До Галичини відноситься більша частина області. Північні райони, а саме Кременецький, Шумський та Лановецький, входять до Волині. Слід відміти-

ти, що Круль В.П. до Волині відносить тільки

два райони – Кременецький та Шумський.

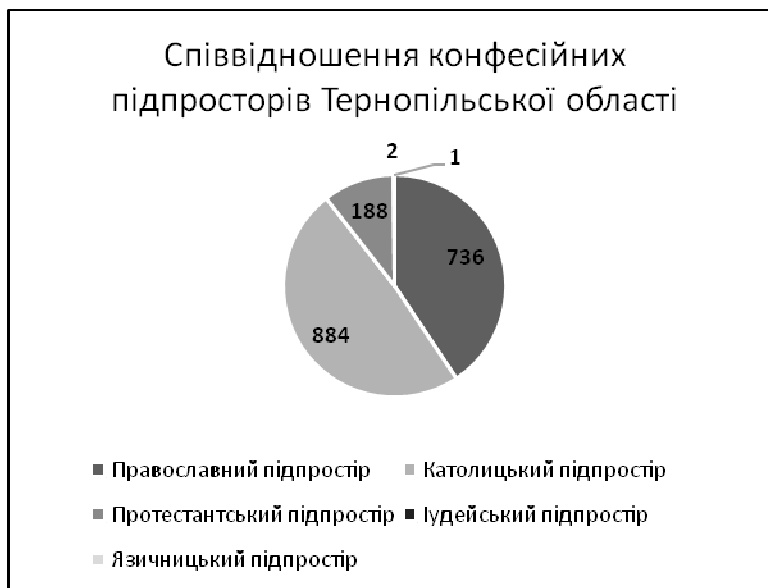

Рис. 1. Структура конфесійного простору Тернопільської області (станом на початок 2017 р.)

Релігійні простори Галичини та Волині суттєво відрізняються. Тому можна стверджувати, що релігія може слугувати одним із головних критеріїв проведення меж історико-географічних земель.

Конфесійний простір Галичини відзначається домінуванням католицького підпрос-

тору, який представлений двома конфесіями – УГКЦ та РКЦ. Українська греко-католицька церква налічує 763 організації, що в питомій вазі складає 54%, тобто на 10% більше загальнообласного показника, а РКЦ – 84 громади [1], що займають у структурі конфесійного простору 6 %, що на 1 % більше за обласний.

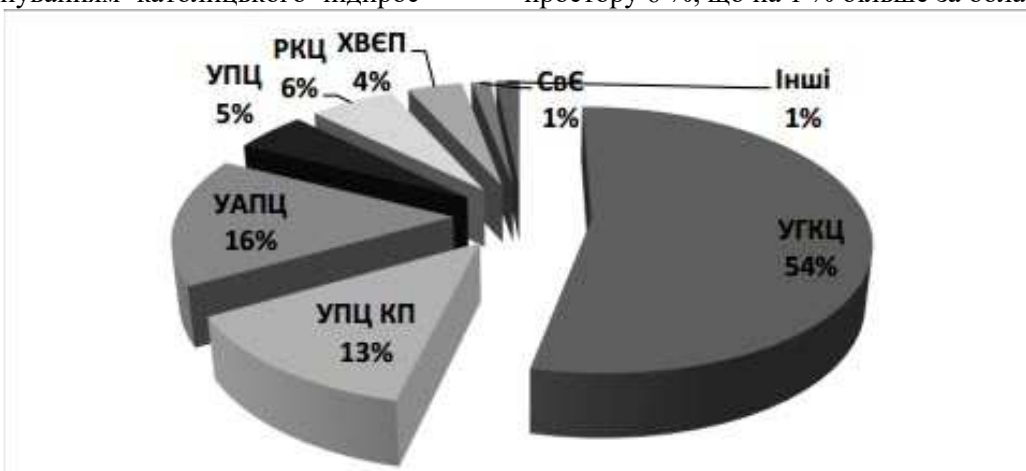

Рис. 2. Структура конфесійного простору Галичини (у межах Тернопільської області)

На православний підпростір Галичини припадає 34 % від усіх громад, що на 4% менше, ніж по області загалом. Найчисельнішими конфесіями тут є УАПЦ, яка налічує 223 громади, що складають 16 %, а також УПЦ КП (186 громад, 13 %). УПЦ налічує 72 громади [5], що в питомій вазі складає 5 %, що є наполовину меншим показником за загальнообласне значення.

Протестантський підпростір є не досить чисельним, що свідчить про стійкість населення до своєї усталеної релігії. Серед протестантських конфесій, напрямів та течій за чисельністю виділяються ХВСП – 61 громади, що

становить 4 % (на 2 % менше від загальнообласного показника), Свідки Єгови – 19 громад та АСД – 8 громад, що в сумі для обох складає 2 % [1]. На інші протестантські конфесії припадає менше 1 %. Структура конфесійного простору Галичини (у межах Тернопільської області) представлена на рисунку 2.

Зовсім іншу конфесійну структуру мають адміністративно-територіальні райони які відносяться до Волині. В їх конфесійному просторі абсолютно переважаючим є православний підпростір. Найчисельнішою конфесією є УПЦ, яка налічує 117 громад (41 %) і зосереджена практично на території Кремен-

нецького та Шумського районів. Другою за чисельністю є УПЦ КП, яка налічує 90 громад (31 %) і в основному представлена у Лановець-

кому (47 громад) та Кременецькому (34 громади) районах. УАПЦ налічує тут 12 громад (4 %).

Таблиця 1

Конфесійний простір Тернопільської області (станом на 1 січня 2017 р.) [1]

Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість зареєстрованих громад	Православний підпростір			Католицький підпростір		Протестантський підпростір					Інші підпростори	
		УПЦ КП	УАПЦ	УПЦ	УГКЦ	РКЦ	ХВЕП	ЄХБ	СвЄ	АСД	Інші протестантські громади	Юдейський підпростір	Язичницький підпростір
Бережанський	89	15	15	1	47	3	4	0	2	0	1	1	
Борщівський	122	10	28	3	62	12	6	0	1	0			
Бучацький	132	19	30	15	56	6	3	0	1	1	1		
Гусятинський	110	19	9	9	57	10	6	0	0	0			
Заліщицький	101	15	21	1	54	5	3	0	1	1			
Збаразький	115	26	14	22	33	3	12	1	2	2			
Зборівський	114	6	10	1	90	2	1	3	0	0	1		
Козівський	58	2	1	1	46	1	3	1	3	0			
Кременецький	123	34	3	59	1	2	17	4	1	1	1		
Лановецький	81	47	5	5	2	0	20	1	0	1			
Монастирський	60	1	8	0	45	3	1	1	1	0			
Підволочиський	126	13	33	5	48	13	8	1	2	3			
Підгасцький	46	5	6	0	32	1	0	0	2	0			
Теребовлянський	132	12	33	3	71	8	2	0	3	0			
Тернопільський	103	9	13	2	68	6	4	0	0	0	1		
Чортківський	113	34	2	8	54	11	1	0	1	1		1	
Шумський	84	9	4	53	1	1	13	0	0	1	2		
м. Тернопіль	102	28	8	1	28	2	7	1	1	1	24		1
Всього громад	1811	304	243	189	795	89	111	13	21	12	31	2	1

Католицький підпростір представлений також двома конфесіями, які налічують 7 громад (УГКЦ – 4 та РКЦ – 3), що разом становить трохи більше 2%.

Протестантський підпростір на Волині (в межах Тернопільської області) є більш чисельнішим ніж у Галичині. Найчисельнішими тут є ХВЕП, які налічують 50 громад, що

становить 17% в питомій вазі релігійних громад цього історико-географічного краю. На інші протестантські конфесії, напрями та течії припадає 12 громад, що становить майже 3%. Структура конфесійного простору Волині (у межах Тернопільської області) представлена на рисунку 3.

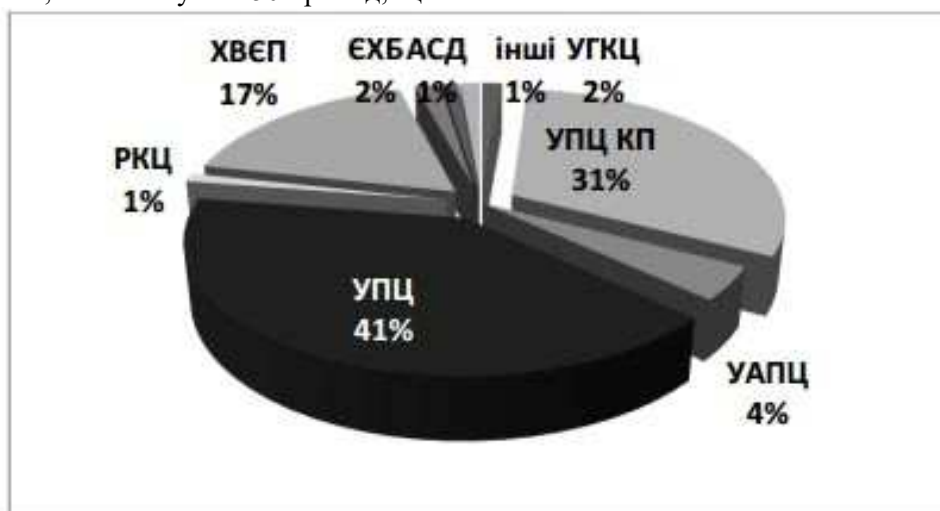

Рис. 3. Структура конфесійного простору Волині (у межах Тернопільської області)

Таким чином, нам вдалося довести, що для кожного історико-географічного краю існує своєрідна структура конфесійного простору, що дозволяє уточнювати межі таких земель. Конфесійний простір Галичини вирізняється переважанням католицького підпростору, а Волині – православного. Основним чинником таких відмін є особливості формування території та прийняття і поширення унії після її проголошення у 1596 році.

Для вивчення територіальних особливостей релігійної активності населення та забезпеченості релігійними громадами варто використовувати показники, які відображають кількість громад, що припадає на 1 тис. осіб населення та кількість жителів, що припадає на одну релігійну громаду, а також показник індексу релігійної мозаїчності, що подані у таблиці 2.

Таблиця 2

*Забезпеченість релігійними громадами адміністративно-територіальних одиниць
Тернопільської області*

Адміністративна одиниця	Чисельність населення, осіб	Чисельність релігійних громад	Кількість релігійних громад, що припадає на 1 000 осіб	Чисельність населення, що припадає на 1 релігійну громаду	Індекс релігійної мозаїчності
Бережанський район	41407	89	2,15	465	0,66
Борщівський район	67809	122	1,80	556	0,67
Бучацький район	63961	132	2,06	485	0,73
Гусятинський район	61096	110	1,80	555	0,68
Заліщицький район	47485	101	2,13	470	0,65
Збаразький район	58119	115	1,98	505	0,80
Зборівський район	42240	114	2,70	371	0,37
Козівський район	38394	58	1,51	662	0,36
Кременецький район	68894	123	1,79	560	0,67
Лановецький район	29812	81	2,72	368	0,59
Монастирський район	28835	61	2,12	473	0,42
Підволочиський район	42842	126	2,94	340	0,76
Підгаєцький район	18894	45	2,38	420	0,48
Теребовлянський район	66448	132	1,99	503	0,63
Тернопільський район	66631	103	1,55	647	0,54
Чортківський район	75071	113	1,51	664	0,67
Шумський район	33808	84	2,48	402	0,56
м.Тернопіль	217896	102	0,47	2136	0,78
Загалом по області	1069642	1811	1,69	591	0,74

Для дослідження територіальних відмін даних показників варто скласти відповідні діаграми (рис. 4; рис. 5). Проаналізувавши рис. 4, на якому відображено кількість релігійних організацій, що припадає на 1000 осіб, можна зробити наступний висновок: даний показник в Тернопільській області загалом становить 1,69 релігійних громад на 1000 осіб. Найменше значення спостерігається у м. Тернопіль (0,47), що пояснюється його значною чисельністю населення (217 896 осіб). Близьке значення до пересічнообласного показника (коливання до 0,2) мають такі райони, як Борщівський, Гусятинський, Козівський, Кременецький, Тернопільський та Чортківський. Найвище значення забезпеченості населення релігійними громадами мають Підволочиський, Лановецький, Зборівський, Шумський та Підгаєцький райони.

Проаналізувавши діаграму на рисунку 5 можна простежити, що за забезпеченістю населенням однієї релігійної громади лідирує м. Тернопіль (2136 осіб/рел. громаду), що пояснюється тією ж причиною – значною чисельністю населення. Цей показник майже втричі перевищує загальні показники по області. Відносно високими показниками, а саме понад 650 осіб на одну релігійну організацію, відзначаються Тернопільський, Козівський та Чортківський райони. Понад 500 осіб на одну релігійну організацію припадає на Борщівський, Збаразький, Гусятинський та Теребовлянський райони, а більше 400 осіб – Монастирський, Бережанський, Заліщицький, Підгаєцький та Шумський райони. Найменше забезпечені населенням релігійні громади Зборівського, Лановецького та Підволочиського районів.

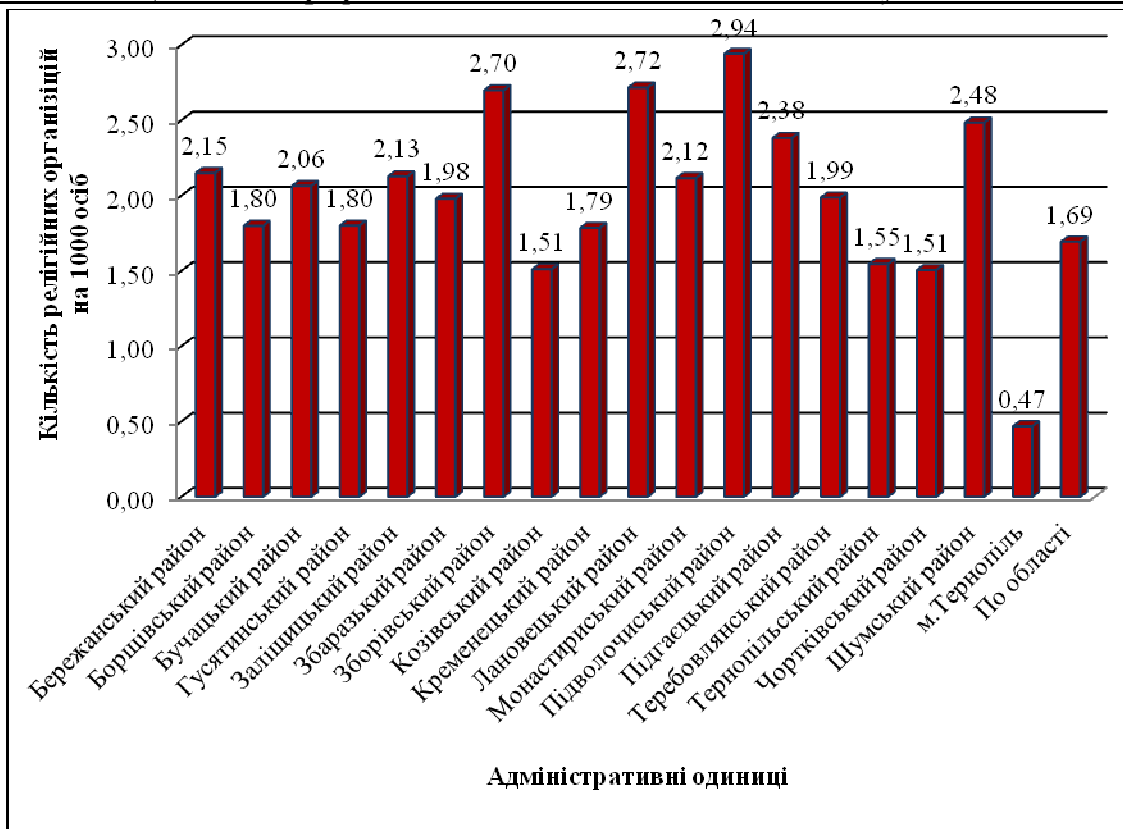

Рис.4. Забезпеченість населення релігійними громадами (релігійних громад на 1000 осіб населення)

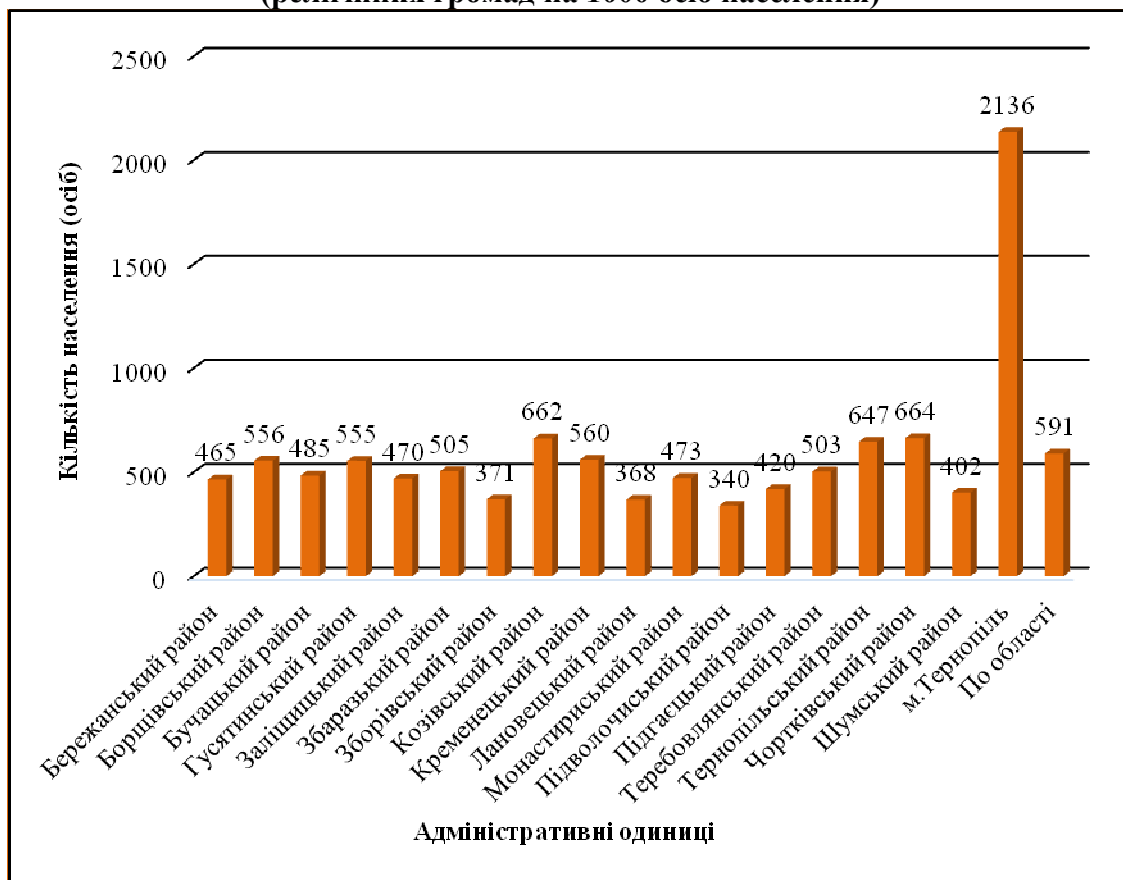

Рис. 5. Чисельність населення, що припадає на одну зареєстровану релігійну організацію

Основним чинником, який визначив такі співвідношення отриманих показників, є особливості перебігу демографічного процесу в

різних адміністративно-територіальних одиницях.

Ще одним, досить цікавим показником, за

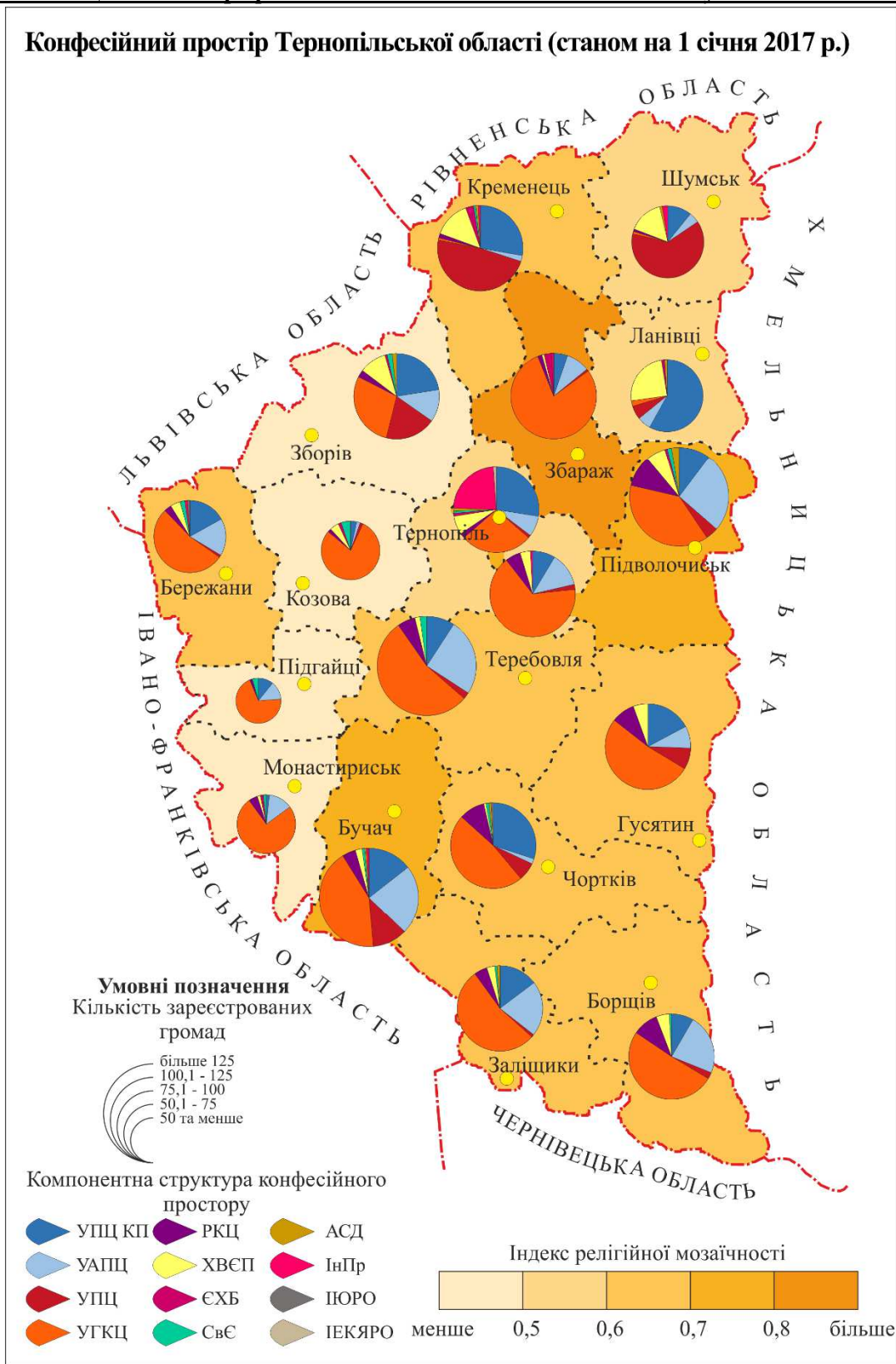

Рис. 6. Конфесійний простір Тернопільської області

Скорочення, яких немає в тексті:

ІнПр – інші протестанти; ІУРО – юдейські релігійні організації;

ІЕКЯРО – інші етноконфесійні та язичницькі релігійні організації (Рідна українська національна віра)

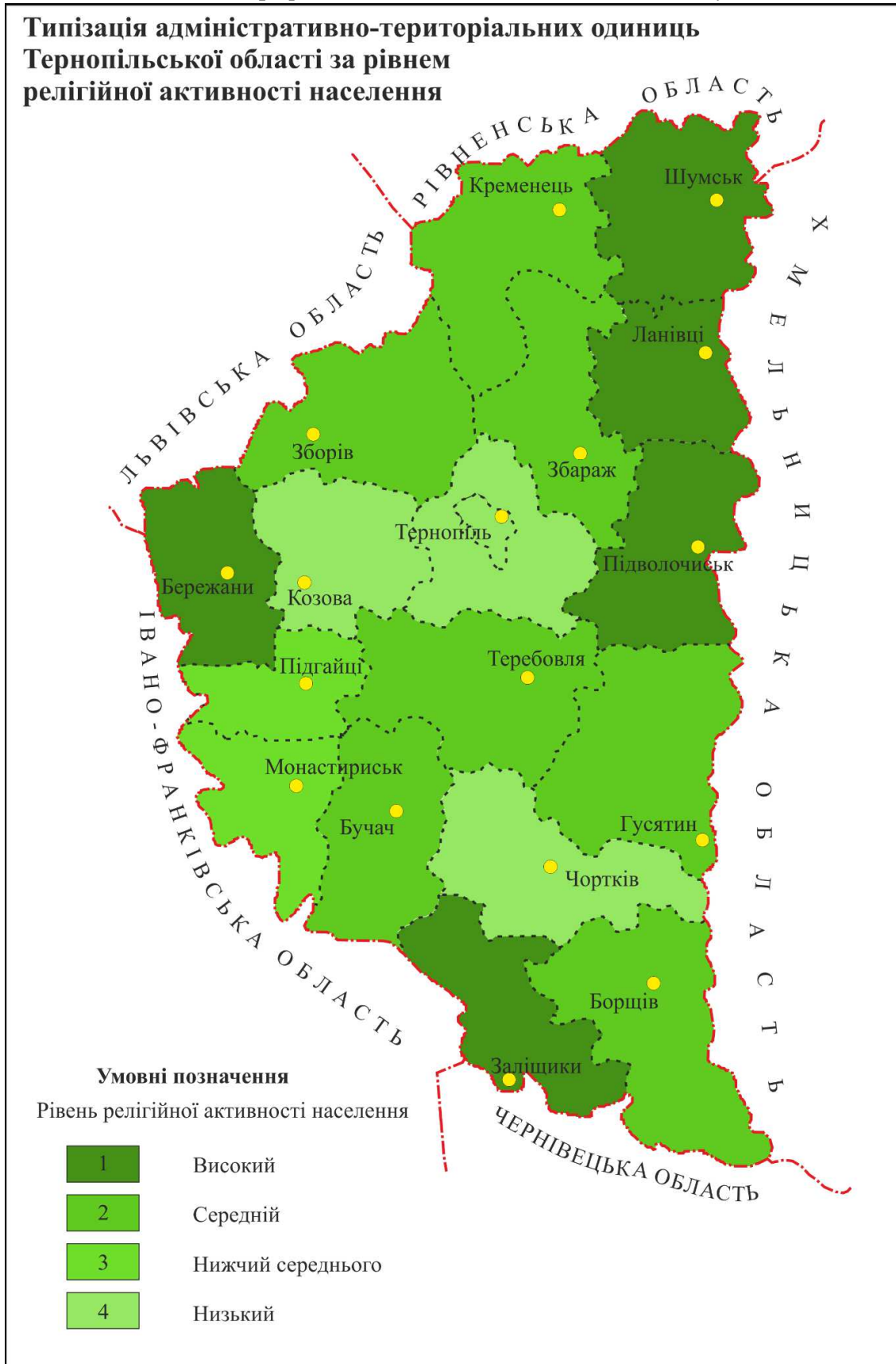

Рис. 7. Типізація адміністративно-територіальних одиниць Тернопільської області за рівнем релігійної активності населення

допомогою якого можна простежити моноконфесійність чи поліконфесійність структури населення певного регіону, є індекс релігійної мозаїчності, який є інтерпретованим показни-

ком індексу етнічної мозаїчності Еккеля. Конфесійний простір та територіальні відміни коефіцієнту Б. Еккеля можна простежити на картосхемі рисунку 6.

Аналізуючи показники індексу релігійної мозаїчності адміністративно-територіальних районів досліджуваного регіону та м. Тернопіль, можна констатувати те, що чітких територіальних закономірностей не простежується. Вищим він є там, де більше зареєстровано конфесій, напрямів та течій. Слід також зазначити, що для Волині характерні вищі значення даного показника, що пояснюється помітним вкрапленням у православний підпростір протестантських конфесій, напрямів та течій, які в свою чергу формують протестантський підпростір. До моноконфесійних районів, де переважають громади УГКЦ відносяться Монастириський, Підгаєцький, Козівський та Зборівський райони.

Провівши відповідний математичний аналіз конфесійного простору адміністративних одиниць Тернопільської області, нам вдалося визначити 4 типи районів за релігійною активністю населення (забезпеченням релігійних громад населенням), а саме адміністративно-територіальні одиниці, де спостерігається:

1) високий рівень релігійної активності населення: Підволочиський, Заліщицький, Лановецький, Бережанський та Шумський райони;

2) середній рівень релігійної активності населення: Бучацький, Кременецький, Збаразький, Тербовлянський, Гусятинський, Зборівський та Борщівський райони;

3) нижчий середнього рівень релігійної активності населення: Монастириський та Підгаєцький райони;

низький рівень релігійної активності населення: Чортківський, Тернопільський,

Козівський райони та місто Тернопіль (рис. 7).

Починаючи із 2014 року в Тернопільській області спостерігається напружена міжконфесійна ситуація між представниками УПЦ та УПЦ КП. У 12 населених пунктах Збаразького, Шумського та Кременецького районів відбулися конфлікти які вже вирішенні, або перебувають на стадії вирішення. Цікавим є те, що всі вони відбуваються фактично на стику двох історико-географічних країв – Галичини та Волині.

Висновки. Тернопільська область відзначається своєю моноетнічністю та історико-географічними особливостями формування, які простежуються у тому, що на її території стикаються два історико-географічні краї – Галичина та Волинь. Ці та інші чинники визначили і її конфесійну структуру населення, яка має свої територіальні відміни. Досить цікавим є те, що в області не помічається значних відмін у релігійній активності населення, так як тут фіксуються досить високі показники забезпеченості населення релігійними громадами різних конфесій, напрямів та течій. Для Галичини домінуючим конфесійним підпростором є католицький (УГКЦ та РКЦ), а для Волині – православний. Релігійні конфлікти, які відбулися в останні роки, найбільш помітні на території, де стикаються Волинь та Галичина.

Конфесійний простір Тернопільської області відзначається домінуванням традиційний релігій (УГКЦ, УАПЦ, УПЦ КП та РКЦ). Протестантські конфесії мають більше поширення на території Волинської частини області.

Література:

1. Матеріали Управління з питань внутрішньої політики, релігій та національностей Тернопільської обласної державної адміністрації

References:

1. Materialy Upravlinnya z pytan' vnutrishn'oyi polityky, relihiy ta natsional'nostey Ternopil's'koyi oblasnoyi derzhavnoyi administratsiyi

Анотация:

Иван Костащук. КОНФЕССИОНАЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО ТЕРНОПОЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ: ОБЩЕСТВЕННО-ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ

На основе статистических данных проведен общественно-географический анализ конфессионального пространства Тернопольской области. Данный регион отличается от других регионов в Украину своей моноэтничностью и стыком двух историко-географических краев - Галичины и Волини, что безусловно сказалось на формировании религиозного пространства. Прослежено территориальные особенности конфессионального пространства и проведен сравнительно-географический анализ в различных административно-территориальных районах и историко-географических краях. Прослежено общие черты географии религиозных конфликтов, которые происходят в последние годы в связи с переходом общин от УПЦ в УПЦ КП.

Ключевые слова: религиозное пространство, религиозная активность населения, моноэтничный регион, Галичина, Волинь, индекс религиозной мозаичности, конфессиональное пространство, православное подпространство, католическое подпространство, протестантское подпространство, иудейское подпространство, языческое подпространство.

Abstract:

Ivan Kostaschuk. CONFESSONAL SPACE OF TERNOPIL REGION: SOCIAL AND GEOGRAPHICAL ASPECTS.

A socio-geographical analysis of the religious space of the Ternopil region has been carried out on the basis of statistical data. This region is distinguished from other regions of Ukraine by its monoethnicity and a combination of two historical and geographical regions – Halychyna and Volyn, which undoubtedly influenced the formation of the religious space. The confessional space in Halychyna is dominated by the Catholic subspace represented by two denominations: the Ukrainian Greek Catholic Church and the Roman Catholic Church, while in Volyn the Orthodox subspace is represented by three traditional Orthodox branches – the Ukrainian Orthodox Church, the Ukrainian Orthodox Church of the Kyiv Patriarchate and the Ukrainian autocephalous Orthodox Church.

The territorial features of the religious space have been traced and a comparative-geographical analysis has been carried out in various administrative-territorial regions and historical and geographical regions, and a corresponding map scheme has been drawn up. The article also presents the structure of the religious space, to which we refer to the confessional space, atheists, agnostics and akirkhs.

Important attention is paid to the analysis of the indicators of availability of religious communities to the population, namely the number of religious communities per 1000 people and the size of the population belonging to one religious community. The article also calculates the coefficient of religious mosaic that allowed typification of administrative-territorial units by the degree of polyconfessionality.

In the course of the conducted research, typification of the districts of Ternopil region was carried out according to the religious activity of the population, which is traced through the degree of polyconfessionality and the availability of religious communities to the population. There have been distinguished 4 groups of districts.

Keywords: religious space, religious activity of the population, monoethnic region, Halychyna, Volyn, index of religious mosaic, confessional space, Orthodox subspace, Catholic subspace, Protestant subspace, Jewish subspace, pagan subspace.

Надійшла: 19.11.2017р.

УДК 911.3

Владислав БЕЛІКОВ

ТИПІЗАЦІЯ ПІВНІЧНИХ РАЙОНІВ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА СТІЙКІСТЮ ДО ВИКЛИКІВ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Стаття присвячена актуальним проблемам північних районів Луганської області, які пов'язані з соціально-економічною та політичною ситуацією, що склалася в останні 3 роки. Наслідки збройного конфлікту торкнулись кожного з мешканців області. Значно погіршився рівень життя населення. Соціально-демографічні показники мають вагомий вплив на економіку регіону, тому нами було проведено типізацію північних районів Луганської області за стійкістю до викликів соціально-демографічних трансформацій.

Ключові слова: типізація, виклики, соціально-демографічні трансформації, стійкість.

Вступ. Постановка проблеми. Протягом останніх трьох років у Луганській області відбулось різке погіршення соціально-економічного стану, що суттєво змінило ситуацію в усіх сферах суспільного життя. Наслідки збройного конфлікту торкнулись кожного з мешканців області. Значно погіршився рівень життя населення. В області спостерігались такі негативні явища, як економічний занепад та зростання безробіття внаслідок закриття підприємств, розриву економічних зв'язків, фізичного знищення виробничих потужностей, руйнування житлового фонду, соціальної інфраструктури та систем життєзабезпечення, руйнування фінансової, банківської сфери, транспортної інфраструктури, систем зв'язку, комунікацій тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз трансформаційних процесів, дослідження викликів соціально-демографічних трансформацій – традиційний напрям суспільно-географічних досліджень. Їх вивченню присвячено низку праць вітчизняних та зарубіж-

них вчених. Серед вітчизняних науковців вагомий внесок у дослідження стійкості регіонів до викликів соціально-демографічних трансформацій зробили українські вчені К.В. Мезенцев, Г.П. Підгрушний, Н.І. Мезенцева, І.Г. Мельник та інші.

Не зважаючи на наявні дослідження, вирішення проблем стійкості до викликів соціально-демографічних трансформацій залишається відкритим і постійно потребує новітніх підходів до їх подолання.

Метою даної статті є узагальнення наявних результатів дослідження та проведення типізації північних районів Луганської області за стійкістю до викликів соціально-демографічних трансформацій. Були поставлені такі завдання:

- проаналізувати стан північних районів Луганської області внаслідок збройного конфлікту в останні 3 роки;
- провести типізацію північних районів Луганської області за стійкістю до викликів соціально-демографічних трансформацій.